

Hví eggja til lógloysi

Fuglaveiðilógin hevur í stóran mun verið afturvendandi fyribrigdi í politiska kjakinum. Í mongum hevur hetta verið í samband við friðing av ávisum fuglasløgum, eitt nú lomviganum.

Nú hevur Løgtingið frá Føroya landsstýri fingið til viðgerðar eitt lógaruppskot, sum eftir tilmæli frá serstakari nevnd, ið hevur endurskoðað fuglaveiðilógina, kemur at týða rættluga grundleggjandi broytingar í mun til galdandi reglur.

Tað tú helst leggur merki til, er tað, at til fuglaveiði, má byrja bert nýttast á báti.

Tað hevur verið soleiðis, at hann, ið ikki hevði møguleika til at veiða fugl í björgum, tí hann ikki búið har fuglaberg vóru, rættluga fritt kundu gera hetta við byrsuni bæði á

sjónum og á landi, men vegna strangari og strangari friðingarreglum eru hesir møguleikar so við og við fjarðir burtur, og nú verður lagt upp til heilt at nokta nýtslu av byrsu til fuglaveiði á landi.

Í mongum bygdam eru viðurskiptini soleiðis, at ongir møguleikar eru til at veiða fugl við fleygingarstong, eitt nú náta, sum nógv er til av.

Á slíkum plássum hevur tað í mansaldrar verið siður, at menn við byrsuni hava skotið vetrarnátar og soleiðis ognar henda frálika kost, sum nátin nú er, og Løgtingið eigur tí ikki at taka henda rættin frá fólki.

Tað er ein royndur lutur, at náatin er nógv nardur og tekur yvirbønd nógvastaðni. Bjargmenn siga, at náatin tróðkar lom-

vigan burtur, so hesin tekur til rýmingar, og tí skuldi ikki verið nokur orsök til at friðað hann fyriskjóting á landi.

Summastaðni hevur eisini verið siður at skjóta skurar á ávisum støðum á landi til ávisar tíðir. Skurar hava gott kjøt og hetta er komið væl við í mongum heimi, men nú er líkt til, at eisini hesur rætturin skal verða skerdur.

Hví skulu fólk nýðast at fara í bátin fyrri at skjóta?

Hetta er ivaleyst vandamiklari enn at skjóta á landi, og møguleikarnir at veiða við byrsuni verða nógv verri, tí her spælir veðrið inn.

Eg skal ikki gera fleiri viðmerkingar á hesum sinni, men heita á tey, ið manna Føroya Løgting, um at bera so í bandi, at

tað framvegis verður loyvt at skjóta eitt kók av fugli eisini á landi og at ansa eftir, at frælsi hins einstaka í hesum føri ikki verður so nógv skert, at tað fer til lógloysi.

Porkeri 13. mars 1988

Hilmar Bech

Tað eigur framvegis vera loyvt at skjóta eitt kók av fugli — eisini á landi, sigur Hilmar Bech

Læknaskrivarar eiga løn sum aðrir skrivarar

Læknaskrivari

Hetta heiti hevur tú hoyrt og lisið um í seinastuni, men hvørjir eru hesir læknaskrivarar, og hvat gera teir?

Landsstýrið hevur undir samráðingunum hildið ógvuliga fast við, at teir eru assistentar (skrivstovufólk) og tí eiga at verða løntir í 9. lønarbólki. Løgmaður sammetti læknaskrivararnar í útvarpinum, við sjúkraisystarnar. Hetta er bert eitt prógvpá, at landsstýrið ikki veit, hvørjir læknaskrivararnir eru, ella hvat teir gera. Tað kann vera trupult at seta rætta prísina á vørna, tá ein ikki kennir hana.

Læknaskrivara-útbúgvingin

Fyrst í 60-unum var læknaskrivaraútbúgvingin 10 mdr. skúli í Danmark. Hesin skúlin varð roknaður sum ein yvirbygningur omaná skrivstovuútbúgvingina, og skuldi ein tá vera fyltur 21

ár.

Seinni varð hetta broytt til 20 ár, men var kravið realprógvp, helst studentsprógvp, prógvp í tí litlu latinroyndini og maskinskriving, t.v.s. eitt ávíst anslag um minuttin.

Skúlin var kostnaðarmikil, og skuldi ein sjálvur gjalda hetta. Pensummið var stórt í so stutta tíð, og ein stóru partur stóð ikki alla royndina fyrstu ferð, men kundi so taka einkultu lærugreinar um aftur, t.v.s. at allar hesar lærugreinar vóru "dumpifak".

Tá teir høvdu staðið royndina í anatomi, fysiologi og pathologi, journal-skriving og stenografi og latini, varð tú "autoriseradur" av Dadr (den alm. danske lægeforening), men tú hevði tægnarskyldu, og helt tú ikki hesa, misti tú tina "autorisation".

Í 1977 varð so henda útbúgvingin broytt, hetta hevði verið uppi tal leingi, men sum so ofta er, tekur

tað tíð at fáa eina nýggja útbúgving uppi beinini.

Læknaskrivara-útbúgvingin nú sær soleiðis út:

1 ár við teori og 2 ár í starvsáru.

a) EFG-staðisár innan handil og skrivstovuækið við maskinskriving, EDV og samskipti (á hægsta stigi) ella

b) Handilsútbúgving ella hægri handilsskúlaútbúgving (1-2 ár) ella

c) Students/HF-útbúgving við greinum: danskt, enskt, týskt, data-læru, vinnulivs- og samfelagslæru, maskinskriving, EDV og samskipti (á hægsta stigi) búskaparfrøði, roknskap og sølu.

Starvsárið umfatir: 2 ár í starvsáru, kann vera á sjúkrahúsi ella í læknapraksis.

Aðrenn næmingur kann byrja starvsáruna verður kravt, at hann umframt at hava staðið stóðisárið, hevur hollan kunnleika í donskum og ta litlu latinroyndina. Harumframt krevja nokur sjúkrahúsgrundskeið í stenografi.

Starvsáruárið umfatir eisini 480 tímar í teori bytt upp í 6 umfør á 2 vik-

ur.

Undirvisingin er á handilsskúla og umfatir hesar lærugreinar: anatomi, fysiologi, kanningarhættir, viðgerðarmøguleikar, diagnosulatin, heiliráðsfrøðiheiti, journalteknik, psykologi, notat- og referattekknikk, elektronisk tekstviðgerð, starvshættir innan roknskap og rannsóknarstovu.

Starvsøkið hjá læknaskrivarunum

Læknaskrivararnir hava í tí dagliga arbeiðinum ábyrgdina av sjúklingajournalini, og diktatið frá læknanum kemur í ta røttu journalina o.s.v., protokolføring og karto-tek, formidlar kontakt millum lækna og sjúklingar. Aftaná útskriving skal læknaskrivarin halda skil á, at allar royndir, ið tiknar eru undir innlegging eru komnar í journalina, er hetta ikki so, skal læknaskrivarin rekviera hesar royndir.

Læknaskrivarin avgreiðir allar telefonspurningar við sjúklingar og kommunulæknar.

Aðrenn sjúklingar koma

til ambulanta kanning er tað læknaskrivarin, sum vegleiðir hesar og avtalar tíð. Læknaskrivarin finnur øll pappir fram sum hoyra til sjúklingin og syrgir fyrri at alt er komplett.

Læknaskrivarin hevur samskipti millum inn- og útland.

Alt arbeiði við sjúklingum má avgreiðast beinanvegin og verður læknaskrivari tí ofta at skriva beinleiðis uppi maskinu. Hetta viðførir, at hann altíð skal arbeiða skjótt, hava sjálvsálit og arbeiða sjálfstøðugt.

Læknaskrivarar skriva bæði føroyskt, danskt og latin og krevur tí at hava hollan kunnleika í hesum málum.

Umframt hetta hava læknaskrivararnir ábyrgdina av arkivi, sjúklinga- og diagnosustatistikki og skal gera ársrokskap til "Sundhedsstyrelsen".

Samandrættur: Læknaskrivarin hevur ábyrgdina av:

sjúklingajournalini sjúklingastatistikki sjúklingakartoteki diagnosustatistikki ársrokskapi

arkivi.

Lønarbólkning

7. lønarbólkur er lægsti lønarbólkur innan Starvsmannafelagið, her eru fólk við ongari útbúgving.

9. lønarbólkur er næstlægsti lønarbólkur og í hesum lønarbólki eru allir læknaskrivararnir løntir.

Læknaskrivararnir hava verið skeivt bólkaðir frá byrjanini av (tann serliga ábyrgdini), her er talan um sjúklingar og ikki um tøl, og tað sjálfstøðuga arbeiðið talar fyrri hesum.

Aðrir skrivarar (sum læknaskrivarin best kann sammetast við) eru í lønarbólki 15, 20 og upp eftir.

Skrivarin hjá stjóranum innan heilsuverki, har kravið er vanlig skrivstovuútbúgving, er løntur í 15. lønarbólki.

Tað kann tí ikki koma uppi tal, at nakar læknaskrivari við serútbúgving kann vera lægri løntur enn hesin skrivarin.

Hetta er ikki ókent fyrri landsstýrið, tí tá uppleggið frá Starvsmannafelagnum var til viðgerðar í Landsstýrinum í mai 87, var (undir uppflyting og umflokking av stovrum) grein 2 ynski hjá Starvsmannafelagnum at læknaskrivararnir vóru løntir í 15. 18. og 20. lønarbólki.

Vegna læknaskrivararnar
Ása Vitalis Hansen